

ADVIES Nr. 1.384

Zitting van woensdag 19 december 2001

Pensioenfondsen voor meerdere werkgevers

x   x   x

1.793-1.

ADVIES Nr. 1.384

Onderwerp : Pensioenfondsen voor meerdere werkgevers

De heer R. DEMOTTE, minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek, heeft op 20 maart 2000 het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over een ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van de nadere regels inzake het beheer en de werking van verzorgingsinstellingen die werden opgericht door meerdere private ondernemingen of meerdere publiekrechtelijke rechtspersonen, en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van artikel 7, § 2 van de programmawet van 12 december 1997 houdende diverse bepalingen.

De commissie Individuele Arbeidsverhoudingen werd met de bespreking van dit punt belast.

Op grond van de commissiewerkzaamheden heeft de Raad op 19 december 2001 het volgende advies uitgebracht.

x   x   x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. AANHANGIGMAKING

De heer R. DEMOTTE, minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek, heeft op 20 maart 2000 het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over een ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van de nadere regels inzake het beheer en de werking van verzorgingsinstellingen die werden opgericht door meerdere private ondernemingen of meerdere publiekrechtelijke rechtspersonen, en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van artikel 7, § 2 van de programmawet van 12 december 1997 houdende diverse bepalingen.

Dit ontwerp van koninklijk besluit bepaalt de beheers- en werkingsregels van de pensioenfondsen voor meerdere werkgevers, d.i. de pensioenfondsen opgericht ten voordele van de werknemers van meerdere ondernemingen.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

A. Opmerkingen vooraf

1. De Raad brengt in herinnering dat hij zich over de kwestie van de aanvullende pensioenen al heeft uitgesproken in het interim-advies nr. 1.372 van 16 oktober 2001 betreffende het ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van de solidariteitsprestatie verbonden met de sociale aanvullende pensioenplannen.

In dit advies heeft de Raad erop gewezen dat hij ook om advies werd verzocht over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de pensioenfondsen voor meerdere werkgevers.

Hij merkte in dit verband het volgende op : "Hij heeft zich over die tekst nog niet uitgesproken omdat hij (...) de mening is toegedaan dat de problematiek van de aanvullende pensioenen een geheel vormt, dat hij als zodanig wenst te behandelen. Hij heeft evenwel al maatregelen genomen om tijdens zijn volgende plenaire zitting over deze tekst een advies te kunnen uitbrengen."

2. De Raad constateert bovendien dat het ontwerp van koninklijk besluit betreffende de pensioenfondsen voor meerdere werkgevers, waarover hij om advies werd verzocht, in juli 2001 werd vervangen door een nieuw ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van de nadere regels inzake het beheer en de werking van verzorgingsinstellingen die werden opgericht door meerdere private ondernemingen of meerdere publiekrechtelijke rechtspersonen of krachtens een sectorale collectieve arbeidsovereenkomst.

De Raad heeft hiermee rekening gehouden in het kader van zijn werkzaamheden en heeft bijgevolg zijn opmerkingen geformuleerd over de nieuwe versie van het ontwerp van koninklijk besluit waarover hij aanvankelijk om advies werd verzocht.

B. Standpunt met betrekking tot de nieuwe versie van het ontwerp van koninklijk besluit

De Raad neemt er akte van dat het ontwerp van koninklijk besluit dat hij heeft onderzocht, de beheers- en werkingsregels van de pensioenfondsen voor meerdere werknemers vastlegt.

Na onderzoek heeft hij twee aspecten willen onderscheiden :

- eensdeels de datum van inwerkingtreding van de teksten, waarover hij een eenparig standpunt inneemt;
- anderdeels de inhoud zelf van het ontwerp van koninklijk besluit, waarover de werknemers- en werkgeversorganisaties hun respectieve standpunten formuleren.

1. Datum van inwerkingtreding van het ontwerp van koninklijk besluit

De Raad herinnert :

- enerzijds aan het akkoord dat zijn Dagelijks Bestuur op 14 februari 2001 heeft bereikt, namelijk dat de verschillende uitvoeringsteksten betreffende de pensioenfondsen voor meerdere werkgevers en de tweede pijler op dezelfde datum van kracht moeten worden;

- anderzijds aan het feit dat in het addendum bij een gezamenlijke verklaring van 12 juli 2001 van de sociale gesprekspartners en de regering tot bevordering van de aanvullende pensioenen als onderdeel van een sociaal pensioenbeleid is bepaald dat de regering de invoering van de multi-ondernemingspensioenfondsen zal doorvoeren op de dag van publicatie van de wet betreffende de aanvullende pensioenen.

In de lijn van de aangegane verbintenissen drukt de Raad andermaal unaniem de wens uit dat alle bepalingen betreffende de aanvullende pensioenen, met inbegrip van de bepalingen die betrekking hebben op de pensioenfondsen voor meerdere werkgevers, op hetzelfde ogenblik in werking zouden treden. Tegelijk dringt hij erop aan dat dit geheel van wettelijke en verordenende bepalingen zo vlug mogelijk effectief uitwerking heeft.

2. Standpunt van de in de Raad vertegenwoordigde organisaties

Na afloop van de gedachtewisselingen over de inhoud zelf van het ontwerp van koninklijk besluit hebben de in de Raad vertegenwoordigde werknemers- en werkgeversorganisaties de volgende standpunten ingenomen.

a. Standpunt van de leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen zijn van oordeel dat het ontwerp van koninklijk besluit inzake multiwerkgeverspensioenfondsen inmiddels is voorbijgestreefd door het wetsontwerp inzake aanvullende pensioenen (WAP). Dit wetsontwerp voorziet in 2 types van aanvullende pensioenen, namelijk enerzijds de bestaande systemen van pensioenfondsen en groepsverzekeringen en anderzijds de sociale aanvullende pensioenregelingen op sector-en ondernemingsniveau met als kenmerken : paritair beheer, solidariteit en toegankelijkheid voor iedereen. Zij wensen geen tussenvormen die zich richten tot meerdere werkgevers zonder de eigen kenmerken van het WAP over te nemen.

Als dit zou gebeuren, zoals voorzien in het ontwerp van koninklijk besluit, zou deze regeling van multiwerkgeverspensioenfondsen de effectieve invoering van sociale pensioenplannen op sectoraal en bedrijfsvlak lelijk dwarsbomen. Het ontwerp van koninklijk besluit richt zich namelijk ook tot meerdere werkgevers, en zelfs tot alle werkgevers van een sector. Maar het wijkt tegelijkertijd af en gaat zelfs in tegen belangrijke bepalingen in het wetsontwerp (WAP).

Dat is met name het geval voor bepalingen inzake aansluiting, werkingsregels, beheer en solidariteit.

1) Op vlak van de aansluiting

Vooreerst is er een verschil in de definitie van “inrichter” in de WAP en in het ontwerp van koninklijk besluit.

Verder is er onduidelijkheid over het begrip “bedrijfsleider” : waar in het ontwerp van koninklijk besluit zowel deze met een arbeidscontract als de zelfstandige bestuurders worden bedoeld, spreekt de WAP enkel over werknemers met een arbeidscontract.

Het samenbrengen van verschillende vormen van ondernemingen en aangeslotenen met een verschillend sociaal statuut vergt een gescheiden reglementering. De regering staat duidelijk op hetzelfde standpunt, want ze besliste recentelijk tot een gelijkaardig maar in zijn modaliteiten apart wetsontwerp op de aanvullende pensioenen voor zelfstandigen en vrije beroepen (WAPZ). Ook dit wetsontwerp illustreert het overbodig, verwarrend en dwarsbomend karakter van het voorliggend ontwerp van koninklijk besluit op de multiwerkgeverspensioenfondsen.

2) Op vlak van de werkingsregels

Volgens de artikelen 4 en 5 van het ontwerp van koninklijk besluit is er geen pariteit tussen werkgevers en werknemers vereist. Dat is een fundamentele afwijking van de regeling voor sociale pensioenplannen. Het in de WAP en andere reglementeringen voorziene paritair beheer zou dus in multiwerkgeverspensioenfondsen enkel van toepassing zijn wanneer uitsluitend ondernemingen met een dergelijk beheer deelnemen. Zodra één andere onderneming, zonder verplichting tot een paritair beheer toetreedt, zou de pariteit verbroken zijn.

Hetzelfde geldt voor ondernemingen met een ondernemingsraad waar artikel 13 c) van collectieve arbeidsovereenkomst nr. 9 zou zijn toegepast en waarbij de statuten van het multiwerkgeversfonds zijn aanvaard. Ook hier kunnen de verplichtingen van de WAP inzake collectief beheer ondermijnd en ontweken worden.

Bedrijfsgebonden stelsels, die gekozen hebben om zelf voor de uitvoering van een sectorstelsel te zorgen, kunnen met het huidige ontwerp van koninklijk besluit eenvoudig ontsnappen aan de verplichting van paritair beheer door aan te sluiten bij een multiwerkgeversfonds met gemengde samenstelling (ondernemingen van diverse aard : KMO, zelfstandigen e.a. zonder personeelsvertegenwoordiging).

De tegenstrijdigheid wordt volledig wanneer een sectoraal stelsel enerzijds de bepalingen van de WAP zou moeten volgen maar anderzijds voor een multiwerkgeversfonds zou kiezen.

3) Op vlak van het beheer

Artikel 6 van het ontwerp duidt enkel de elementen aan waarvoor beheersregels moeten voorzien worden. Het laat de fondsen volledig vrij bij het opstellen van deze regels, die omwille van de gemengde aard van de aangesloten ondernemingen zeer complex zullen zijn. De controle door de Controledienst voor de Verzekeringen (CDV) is a posteriori. De verplichting tot het overmaken van de reglementen en hun wijzigingen is weggefallen. Ook het sociaalrechtelijk luik van de reglementen ontsnapt aan controle, tenzij na klacht of steekproeven door de CDV. Bovendien moeten in de nieuwe regeling de reglementen slechts aan de aangeslotenen bezorgd worden "op aanvraag". Dit alles is een vrijgeleide voor misbruiken. Daarom zou het pensioenreglement alleszins als bijlage moeten toegevoegd worden aan het arbeidsreglement.

In het bijzonder zijn de bepalingen inzake verdeling van beheerskosten onvoldoende. Er is geen regeling gelijkaardig met deze inzake winstdeelname bij groepsverzekeringen, zoals de verdeling over toelagen en bijdragecontract.

4) Op vlak van de solidariteit

De bepalingen hierover (artikel 6 § 2, derde streepje van het ontwerp van koninklijk besluit) laten de keuze tussen geen of wel solidariteit. Opnieuw kunnen de bepalingen van de WAP, in casu over het solidariteitsluik, langs deze weg ontlopen worden.

Bovendien rijzen er vragen over dergelijke stelsels, aangesloten bij een "gemengd" fonds, wanneer de financiële resultaten onvoldoende zijn om de minimumfinanciering te dekken. Bij groepsverzekeringen zijn er ofwel garantie van de verzekeraar (tak 21), ofwel uitdrukkelijke voorwaarden voor de toetreding van de aangeslotenen (tak 23).

De werknemersvertegenwoordigers besluiten uit voorgaande vergelijking dat het ontwerp van koninklijk besluit ontoereikend is, op diverse punten tegenstrijdig met de WAP en derhalve geheel onwenselijk is.

Fondsen, die ondernemingen zonder economische banden nu al hebben aangesloten zonder de uitvoeringsbesluiten af te wachten, moeten het voorwerp uitmaken van een onderzoek door de CDV en kunnen in geen geval in aanmerking komen voor de overgangperiode die in de WAP voorzien zou zijn.

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen zijn dan ook, a fortiori, gekant tegen een gelijktijdige regeling van multiwerkgeversgroepsverzekeringen. Zo'n regeling is niet alleen om dezelfde redenen voorbijgestreefd, ze is des te meer overbodig omdat verzekeringsmaatschappijen die groepsverzekeringen afsluiten in wezen en in feite al meerdere werkgevers samenbrengen.

Indien het ontwerp van koninklijk besluit toch zou uitgevaardigd worden moet het in elk geval ingepast worden in de WAP hetgeen betekent dat er in elk geval een voorafgaandelijk advies moet gevraagd worden aan de Raad voor Aanvullende Pensioenen vooraleer het van toepassing kan worden.

b. Standpunt van de leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen

1) Algemene beschouwingen

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen formuleren de navolgende algemene beschouwingen.

- a) Deze leden beklemtonen in de eerste plaats dat de voorzorgsinstellingen voor meerdere ondernemingen één van de mogelijke instrumenten van aanvullende pensioenen zijn, naast de andere instrumenten die op dit ogenblik bestaan (pensioenfondsen voor één onderneming, groepsverzekeringen voor één onderneming, sectorale fondsen,...).

- b) Ze merken vervolgens op dat de Koning krachtens artikel 2, § 3, 6° van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, zoals gewijzigd door de programmawet van 12 december 1997 en de wet van 5 juli 1998, de nadere regels vaststelt inzake het beheer en de werking van de verzorgingsinstellingen die werden opgericht door meerdere private ondernemingen of meerdere publiekrechtelijke rechtspersonen.
  - c) Ze herinneren eraan dat de Commissie voor Verzekeringen, waarin de pensioenfondsen, de verzekeringsondernemingen, de banken, de particuliere verbruikers, de industriële verbruikers, de Controledienst voor de Verzekeringen en enkele deskundigen waren vertegenwoordigd, op 17 juni 1999 een omstandig advies heeft uitgebracht over een eerste ontwerp van koninklijk besluit. Naar aanleiding van dit advies heeft de Controledienst voor de Verzekeringen in zijn advies van 19 oktober 1999 geantwoord op de opmerkingen die werden gemaakt en een aantal wijzigingen in het genoemde ontwerp van koninklijk besluit voorgesteld.
  - d) Zij wijzen er ook op dat in maart 2000 het advies van de Nationale Arbeidsraad werd ingewonnen over deze aangepaste tekst en dat de werkzaamheden toen tot geen advies hebben geleid omdat de werknemersorganisaties het debat wilden verruimen tot de hele problematiek van de tweede pijler en met name over de vakbondsvertegenwoordiging in het algemeen wilden discussiëren.
- 2) Opmerkingen over het ontwerp van koninklijk besluit

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen formuleren enkele opmerkingen over het ontwerp van koninklijk besluit.

a) Wat de datum van inwerkingtreding betreft

- Deze leden constateren dat artikel 10 van het aan de Nationale Arbeidsraad voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit bepaalt dat het besluit in werking treedt op de dag van zijn publicatie in het Belgisch Staatsblad.
- Ze beklemtonen dat dit instrument belangrijk is voor de ondernemingen, de KMO's in het bijzonder, omdat het op efficiënte wijze tegemoet komt aan hun behoeften en een betere sociale bescherming voor de werknemers waarborgt.

- Zij herinneren er voorts aan dat dit ontwerp van koninklijk besluit al lang aansleept. Reeds in maart 2000 heeft de heer Rudy DEMOTTE, toenmalig minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek, het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over het ontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van de wet van 5 juli 1998, betreffende de pensioenfondsen voor meerdere ondernemingen.

Er is immers een koninklijk besluit nodig voor de vaststelling van de datum van inwerkingtreding en de praktische regels voor de uitvoering van de fondsen voor meerdere ondernemingen, waartoe ondernemingen die geen economische banden met elkaar hebben, kunnen toetreden. De wettelijke basis ligt in de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, die op dit punt werd gewijzigd op 12 december 1997 en 5 juli 1998.

- De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen onderstrepen dat de minister in zijn adviesaanvraag erop heeft aangedrongen zo spoedig mogelijk het advies van de Nationale Arbeidsraad te kunnen ontvangen. Ondertussen zijn we twee jaar verder en is het koninklijk besluit nog niet vastgesteld, zodat een wet die meer dan 3 jaar geleden werd aangenomen, nog steeds niet kon worden uitgevoerd.

b) Wat de voorwaarden voor een eerlijke concurrentie betreft (Level playing field)

Om concurrentieverstoring tussen verzekeringsondernemingen en pensioenfondsen te voorkomen, moet volgens de leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen, gelijktijdig met de regelgeving betreffende de fondsen voor meerdere werkgevers, zeker worden toegestaan dat meerdere werkgevers zonder onderlinge economische of sociale banden op een groepsverzekering kunnen ininschrijven.

Daarom vinden deze leden het nodig dat het toepassingsgebied van het ontwerp van koninklijk besluit wordt verruimd tot de groepsverzekeraars of dat gelijkaardige bepalingen worden vastgesteld in het maxi koninklijk besluit dat het koninklijk besluit Leven van 17 december 1997 (art. 50, § 2) zal vervangen.

3) Voorstellen tot wijziging van het ontwerp van koninklijk besluit

De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen stellen voor de volgende wijzigingen aan te brengen in het ontwerp van koninklijk besluit.

- a) Wat de preambule van het ontwerp van koninklijk besluit betreft, merken deze leden op dat de Raad voor Aanvullende Pensioenen vóór de inwerkingtreding van de wet betreffende de aanvullende pensioenen opgericht zal moeten worden, zodat hij een advies kan uitbrengen over het onderhavige ontwerp van koninklijk besluit.

Bovendien constateren zij dat in de preambule geen melding wordt gemaakt van het advies dat aan de Nationale Arbeidsraad hierover werd gevraagd.

- b) Wat de definities in artikel 1 van het ontwerp van koninklijk besluit betreft, merken zij op dat de definitie van de voorzorgstoezegging melding maakt van de "blijvende" invaliditeit terwijl de bestaande toezeggingen ook dikwijls de "tijdelijke" invaliditeit dekken.

Zij geven de voorkeur aan de algemene term "invaliditeit" zonder dat onderscheid wordt gemaakt tussen blijvende of tijdelijke invaliditeit.

Zij merken voorts op dat in de definitie van "de ondernemingen" een fout is geslopen. Er wordt immers verwezen naar de wet van 9 juli 1975 terwijl deze wet betrekking heeft op de verzorgingsinstellingen.

- c) In artikel 4 van het ontwerp van koninklijk besluit ontbreekt volgens deze leden in de Franse tekst een "/" tussen "et" en "ou". Bovendien vinden ze dat in de Nederlandse tekst de woorden "en/of van de bedrijfsleiders" moeten ingevoegd worden tussen "aangeslotenen" en "zetelen".
- d) In artikel 6 van het ontwerp van koninklijk besluit stemt de Nederlandse tekst van het derde streepje van de tweede paragraaf niet overeen met de Franse tekst .

Dezelfde opmerking geldt voor de Nederlandse tekst van het vijfde streepje van die paragraaf.

Bijgevolg stellen de leden voor deze tekst als volgt te verbeteren: "(...) wanneer één van de ondernemingen en/of inrichters van een sectorstelsel in gebreke blijft om haar of zijn verbintenissen te financieren".

- e) Ook in artikel 8 van het ontwerp van koninklijk besluit stemt de Nederlandse tekst van het derde streepje van de derde paragraaf niet overeen met de Franse tekst.

Zij stellen voor de tekst als volgt te verbeteren: "(...) wanneer één van de werkgevers in gebreke blijft om zijn verbintenissen te financieren".

Tot slot gaan de leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen akkoord met de krachtlijnen van het ontwerp, mits de voornoemde - hoofdzakelijk technische - wijzigingen erin worden aangebracht.
